

Utredningen för en framtid med barn

NR 2: FRÅN HÖGA TILL SJUNKANDE
FRUKTSAMHETSTAL - HUR SER SITUATIONEN I SVERIGE UT?

GUNNAR ANDERSSON

Samtliga skrifter i serien finns att ladda ner gratis på www.framtidmedbarn.se
E-post: s.framtidmedbarn@regeringskansliet.se

Omslag: Åtta45
Tryck: Åtta45

Skrift 2026:2, Framtid med barn.

Från höga till sjunkande fruktsamhetstal: Hur ser situationen i Sverige ut?

Gunnar Andersson

Skrift 2

Utredningen för en framtid med barn

Förord

Utredningen för en framtid med barn har fått i uppdrag att identifiera hinder för högre födelsetal, ökad jämställdhet och hög sysselsättning samt föreslå åtgärder för att stärka familjebildning och därmed ett mer familjevänligt samhälle samt analysera hur detta påverkar realekonomin.

En viktig del i arbetet är att bidra till folkbildning och diskussion via en serie kortare skrifter. Ambitionen är att bidra till en öppen och kunskapsbaserad debatt där olika perspektiv och centrala avvägningar lyfts fram och görs tillgängliga för en bredare publik.

Denna skrift är den andra i en serie av flera som kommer att publiceras löpande på utredningens hemsida (www.framtidmedbarn.se).

Rapporten har utarbetats av Gunnar Andersson professor i demografi och föreståndare för Stockholms universitets demografiska avdelning SUDA. Författaren ansvarar för innehåll och bedömningar i rapporterna.

Först och främst vill jag rikta ett stort tack till Gunnar Andersson för denna för utredningen mycket viktiga skrift. Jag vill också rikta ett särskilt tack till medlemmarna i utredningens referensgrupp – Anna Björklund, Erik Carlsson, Eskil Wadensjö, John Sjögren, Maria Pleiborn, Maria Stanfors, Marika Lindgren Åsbrink, Micael Dahlén, Per Rosencrantz och Ulla Waldenström – för deras värdefulla synpunkter och bidrag under arbetets gång. Vidare vill jag tacka medarbetarna vid Socialdepartementets analysfunktion, som kontinuerligt har stöttat och bidragit till arbetet, samt Kristoffer Lundberg för hans projektledning och Anne-Marie Flink Engdahl för hennes betydelsefulla insatser i både stort och smått.

Utredningen kommer att återkomma med skrifter och analyser av fler intressanta frågeställningar framöver. Läsare är välkomna att kontakta utredaren och sekretariatet via hemsidan.

Lund i januari 2026

Åsa Hansson
Utredare

Innehåll

1	Sammanfattning.....	9
2	Barnafödande och åldersstrukturer i Sverige.....	11
3	Familjepolitik, sociala förhållanden och barnafödande i Sverige: En bakgrund.....	17
4	Nya trender i barnafödandet	21
5	Inverkan av subjektiva förändringsfaktorer.....	31
	Referenser	35

1 Sammanfattning

I skriften ges inledningsvis en bakgrund till den tidigare rådande situationen där Sverige utmärkt sig med relativt höga nivåer på barnafödandet, stora likheter mellan olika sociala grupper med avseende på antal barn och barnlöshet, höga nivåer på kvinnligt förvärvsarbete och förhållandevis hög grad av jämställdhet mellan kvinnor och män i samhälle och familj. Den svenska familjepolitiken med sin inriktning på särbeskattning av kvinnor och män, ett inkomstbaserat föräldraledighetssystem och en väl utbyggd barnomsorg har helt klart spelat en stor roll för att möjliggöra en sådan situation och den svenska familjepolitiska modellen lyfts ofta fram som ett föredöme i internationella sammanhang, särskilt i länder där kvinnligt förvärvsarbete och föräldraskap inte kan kombineras på samma sätt som i Sverige och de övriga nordiska länderna.

Skriften ger därefter en översikt över hur situationen utvecklats sedan tiden kring 2010 och den forskning som bedrivits för att förklara de helt nya trender med kontinuerligt fallande fruktsamhetstal som rått i Sverige under den tidsperioden. Den senare utvecklingen är på inget sätt unik för Sverige utan sammanfaller med liknande och tidsmässigt synkroniserade nedgångar i fruktsamhetstalen i nära nog alla hög- och medelinkomstländer, oavsett deras tidigare nivåer på och strukturer i fruktsamhetstalen.

Den beteendemässiga förändringen kan helt och hållet hänföras till en minskad benägenhet att bli förälder. Det rör sig inte om en allmän tendens att skaffa färre barn: Om man väljer att skaffa ett första barn så ser benägen att skaffa barn nummer två och tre ungefär likadan ut som tidigare. Nedgången i förstabarnsfruktsamhetstalen

har skett i väldigt likartad utsträckning för personer i olika socioekonomiska grupper och för personer bosatta i olika typer av bostadsorter i Sverige och har på inget sätt kunnat knytas till några ekonomiska försämringar under den aktuella tidsperioden.

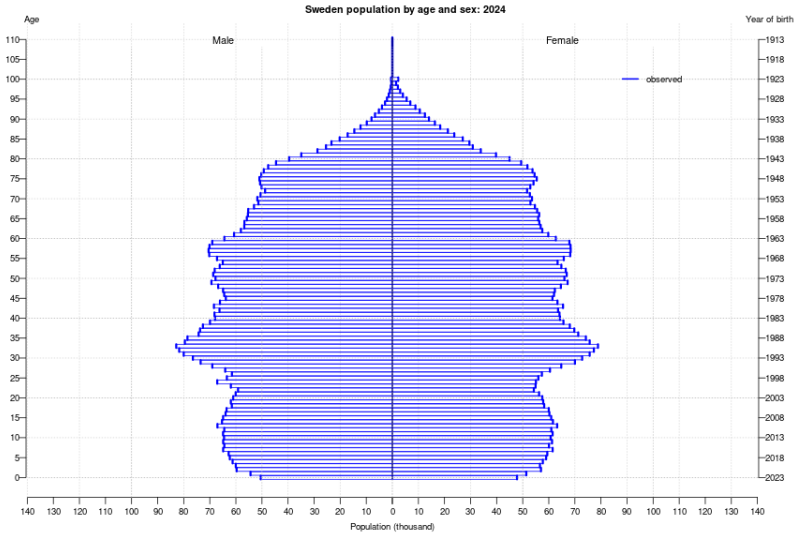
Nedgången beror inte heller på en minskad benägenhet att bilda samboende par: det är i stället bland de samboende paren som man kan se en minskad tendens att göra långsiktiga åtaganden som att bli förälder eller gifta sig. Strukturella förklaringsfaktorer duger inte längre för att förklara den senaste tidens förändrade beteende bland de barnlösa samboende paren. Fokus måste i stället riktas mot mer subjektiva förklaringsfaktorer som verkar på en övergripande global nivå. I empirisk forskning är det en utmaning att exakt bena ut hur dessa faktorer inverkar på beteendeförändringarna bland barnlösa samboende kvinnor och män. Globala osäkerhetsfaktorer i samband med en upplevd oförutsägbar och mörk framtid har sannolikt haft en negativ inverkan på viljan att bli förälder, liksom orealistiska förväntningar på det fantastiska liv som ofta framställs i olika sociala medier. Nedgången i fruktsamhetstalen har skett i tandem med andra samhällsförändringar såsom nya strömningar med ökande politisk populism och en kraftig ökning av psykisk ohälsa bland yngre vuxna. Att bena ut hur dessa förändringar eventuellt hänger samman kan bli en uppgift för framtida forskning.

2 Barnafödande och åldersstrukturer i Sverige

Långsiktiga trender i barnafödandet är avgörande för hur ett lands åldersstruktur ser ut. Dödlighet och migration har också en inverkan på åldersstrukturen där ökande livslängder gör att fler personer överlever till allt högre åldrar och där migration leder till ett kontinuerligt tillskott eller frånflöde av personer i unga vuxna åldrar. Men på längre sikt är det mönstren i barnafödandet som är helt avgörande för hur ett lands åldersstruktur kommer att se ut. Om fruktsamhetstalen är kontinuerligt låga blir det allt färre yngre personer i befolkningen, som i framtiden ska försörja de större årgångar av kvinnor och män som föddes när fruktsamhetstalen tidigare var högre. Sverige har under en längre tid haft både uppgångar och nedgångar i barnafödandet men de olika förändringarna har över tid tagit ut varandra och Sverige har jämfört med andra länder därför haft en relativt balanserad åldersstruktur.

Det finns vissa variationer i storleken av olika generationer i befolkningen, orsakade av tidigare svängningar i fruktsamhetstalen, men på det hela taget återspeglar den nuvarande situationen ett samhälle där ingen enskild åldersgrupp dominerar samhällsbilden.

Figur 1. Åldersstruktur i Sverige, 2024. Kvinnor och män i olika åldrar, ettårsklasser.

© 2024 United Nations, DESA, Population Division. Licensed under Creative Commons license CC BY 3.0 IGO.
United Nations, DESA, Population Division. World Population Prospects 2024. <http://population.un.org/wpp/>

Källa: United Nations, Population Division

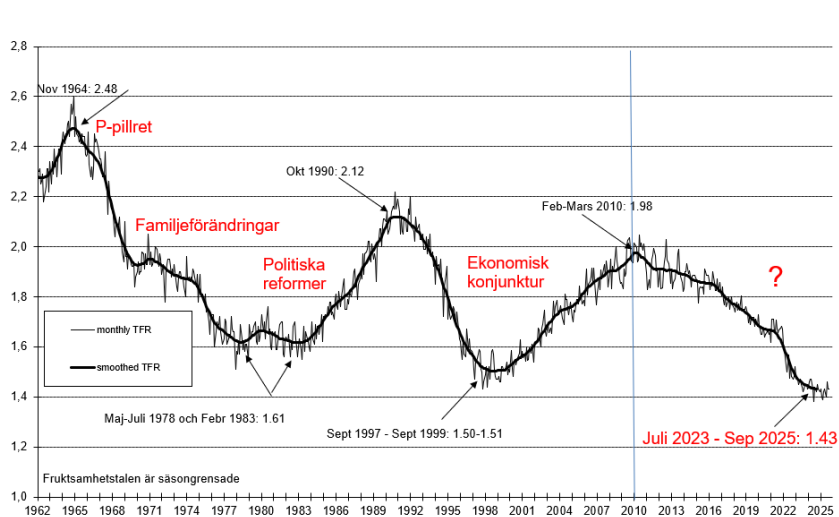
Den nuvarande situationen med en befolkning som är relativt jämnt fördelad över olika åldersgrupper ger inledningsvis ett intryck av att den demografiska situationen är någorlunda stabil. I tidigare samhällsdebatt har det ofta lyfts fram att ökande medellivslängder skulle utgöra en stor utmaning när samhället har att ta hand om omsorg och försörjning av allt fler äldre i befolkningen. De utmaningar som följer av ökande medellivslängder kan dock ses som något överdrivna: de yngre äldre i befolkningen är i allt högre grad i stånd att fortsätta sitt förvärvsarbete i högre åldrar än tidigare och de äldre lever också allt längre i god hälsa.

En bestående förändring av mönstren i barnafödandet kommer däremot att på sikt få genomgripande konsekvenser för hur åldersstruktur, försörjningsbördor och samhällsutveckling kommer att te sig. I botten av åldersstrukturen i Figur 1 kan vi se att något håller på att hända med storleken av de årgångar barn som fötts under de allra senaste åren. Om detta enbart är en tillfällig förändring kan utvecklingen framöver komma att kompensera med tillkomsten av något större årgångar av senarelagda barnkullar, såsom tidigare skett under de årtionden som producerat de människor som idag är i vuxna åldrar. Så som vi kommer att se i den här skriften så finns det

mycket som tyder på att den nuvarande förändringen i fruktsamhetstalen är annorlunda än de svängningar som skett under föregående årtionden. Det finns anledning att se den senaste tidens förändringar i barnafödandet som inledningen till en ny situation med mer bestående effekter i form av färre födda barn och en ökad andel vuxna i befolkningen som överhuvudtaget inte skaffar barn.

I nedanstående Figur 2 ges en överblick av förändringarna i de summerade fruktsamhetstalen i Sverige under tiden sedan början av 1960-talet. Det summerade fruktsamhetstalet är det mest använda måttet på nivån och förändringarna av fruktsamheten i ett samhälle. Det beräknas genom att summera de olika åldersspecifika fruktsamhetstalen i åldrarna 15–49 år (antal födda barn per kvinna i aktuell ålder / antal kvinnor i den åldern) och ger en bild av det antal barn som en befolkningsgrupp skulle få om mönstren i barnafödandet ser ut som det gjort under det studerade kalenderåret. Man kan se talet som ett syntetiskt mått på det antal barn en årgång kvinnor (eller män) skulle få om de passerade hela sin reproduktiva karriär under det aktuella året. Måttet är inte det bästa att använda om man vill förstå hur den underliggande strukturen i mönstren i barnafödandet ser ut men eftersom det ger en skenbart lättförståelig bild av nivån på fruktsamheten så är det ofta använt.

Figur 2. Månadsvisa summerade fruktsamhetstal, Sverige 1961–2025

Källa: månadsdata från Statistiks centralbyrån (SCB)

Figur 2 visar de historiska svängningarna i fruktsamhetstalen. Det finns omfattande forskning baserade på utmärkta svenska demografiska data som beskriver hur olika strukturella faktorer kan förklara de upp- och nedgångar som skett under perioden 1960–2010. Nedgången under 1960-talet initierades av introduktionen av moderna preventivmedel och skedde i samband med ett senarelagt barnafödande som utvecklades i samklang med en ökad variation i familjemönster och med kvinnors allt större inträde på arbetsmarknaden. Den familjemodell som dominerat i övergången från 1950-tal till 1960-tal med fokus på tidiga äktenskap och en hemmafrumodell började nu bli obsolet. Under 1970-talet genomfördes familjepolitiska reformer som gjorde det alltmer möjligt för kvinnor att kombinera familjebildning med förvärvsarbete. I spåren av de reformerna ökade fruktsamhetstalen i Sverige och de övriga nordiska länderna. Ökningen gavs extra skjuts av den så kallade snabbhetspremien som infördes i föräldraförsäkringen under 1980-talet och som gjorde att barnen kom att födas med allt kortare födselintervall. Under 1990-talet skedde i stället en drastisk nedgång i barnafödandet, orsakat av den ekonomiska krisen under det årtiondet. Unga vuxna kunde inte etablera sig lika lätt på arbetsmarknaden med de försörjningsmöjligheter som krävs för att kunna bilda familj. I stället expanderade universitetsväsendet och de årgångar som inte kom in på arbetsmarknaden använde i stället tiden till att fortbilda sig. När de senare kom ut på arbetsmarknaden och konjunkturen hade återhämtat sig hade de också de försörjningsmöjligheter som krävs för att bilda familj. Fruktsamhetstalen återhämtade sig därför under det första årtiondet av innevarande århundrande. En utveckling som därefter förbyttes i en ny nedgång av fruktsamhetstalen i spåren av den finanskris som inträffade under 2008–09 och som föranleder den forskning om förändringar i barnafödandet som nu är aktuell.

I demografisk forskning så fokuserar man inte så mycket på de summerade fruktsamhetstal som redovisades i Figur 2. I stället görs analyser av longitudinella individdata som gör att man kan studera underliggande strukturer i barnafödandet för olika befolkningsgrupper och benägenheten att skaffa barn av olika födselordningar. Det är till exempel helt olika faktorer som är viktiga i beslut om att bli förälder och skillnader i benägenheten att skaffa ett andra eller tredje barn. De summerade fruktsamhetstalen kan

ändå användas som en ingång till studier av mönstren i barnafödandet under en viss tidsperiod eftersom de säger något om ”konjunkturen” för barnafödandet under den perioden.

Summerade fruktsamhetstal kan även mätas på ett helt annat sätt, nämligen som det slutliga resultatet av det antal barn som olika årgångar av kvinnor och män fått när de nått slutet av sin reproduktiva ålder. Detta mått kallas kohortfruktsamhet och mäts för årgångar (födelskohorter) av kvinnor och män när de nått 50 års ålder (eller annan lämplig referensålder). Det finns en stor kontrast mellan fluktuationerna i de periodvisa summerade fruktsamhetstalen i Sverige och den underliggande stabilitet som rått i kohortfruktsamheten under en mycket lång tid. Under nära nog ett århundrande har kohortfruktsamheten av olika årgångar av kvinnor i Sverige legat på en nivå kring 1,9–2,0 födda barn per kvinna. De periodvisa svängningarna i fruktsamhetstalen i Figur 2 har berott på tidigare- och senareläggningar av barnafödandet under olika perioder och på förkortade eller förlängda födselintervall, men i slutändan har resultatet i form av andelen barnlösa och antal födda barn per kvinna varit i stort sett oförändrat. Mot den bakgrunden skulle man kunna tänka sig att den senaste tidens nedgång i fruktsamhetstalen bara utgör ännu en svängning i tidsserien som kanske inte kommer att få så stora effekter på lite längre sikt. Den forskning som bedrivits av demograferna vid Stockholms universitet med analyser av de underliggande mönstren i fruktsamhetstalen visar dock att utvecklingen nu ser annorlunda ut än vid tidigare nedgångar i de periodvisa fruktsamhetstalen. Det finns stor anledning att tro att de förändringar som skett på senare tid kommer att få mer varaktiga konsekvenser i form av ökande andel barnlösa individer och färre antal barn per kvinna för de kohorter som just nu befinner sig i familjebildande åldrar. I ljuset av den utvecklingen har även Statistiska centralbyrån i sina befolkningsprognoser justerat ner sina långsiktiga antaganden om nivån på den summerade fruktsamheten i Sverige. I stället för en återhämtning till en långsiktigt stabil nivå på cirka 1,9 barn per kvinna tänker man sig nu en långsiktig nivå på cirka 1,7 födda barn per kvinna.

I det som följer i denna skrift, börjar jag med att ge en överblick av tidigare forskning om mönstren i barnafödandet i Sverige och det relativt gynnsamma klimatet för familjebildning och möjligheten för kvinnor och män att bli och vara förälder i Sverige. En stödande

familjepolitik, goda ekonomiska förutsättningar, en relativt hög grad av jämställdhet mellan kvinnor och män och en öppenhet för hur man kan bilda familj i olika familjeformer har alla bidragit till en situation där många av de hinder som finns för familjebildning i andra kontexter har undanröjts. I internationella sammanhang har det därför funnits ett stort intresse för hur den svenska familjemodellen sett ut och utvecklats över tiden. Det finns inget som tyder på att de underliggande strukturella faktorer som tidigare haft en positiv inverkan på möjligheterna att bli förälder i Sverige nu har försämrats. Den här gången rör det sig i stället om en global utveckling som inte har så mycket med den specifika situationen i Sverige att göra, men som kan kopplas till mer diffusa och subjektiva förändringsfaktorer i omvärlden. Om man vill förstå vad som utspelar sig under inverkan av det förändrade samhällsklimatet är det också viktigt att förstå vad som tidigare fungerat så bra i den svenska familjepolitiska modellen.

3 Familjepolitik, sociala förhållanden och barnafödande i Sverige: En bakgrund

Inom demografisk forskning i allmänhet och familjedemografisk forskning i synnerhet har Sverige ofta fungerat som ett referensland. Detta beror bland annat på att Sverige ofta varit en föregångare när det gäller utvecklingen av nya familjedemografiska och familjerelaterade trender (Ohlsson-Wijk, Turunen och Andersson 2020) men också på att Sverige har tillgång till utmärkta demografiska data som gör det möjligt att studera sådana trender. Det senare förhållandet är av stort värde även i nuvarande situation när man försöker förstå de förhållanden som ligger bakom de senaste trenderna i barnafödandet. Sveriges erfarenheter har också ansetts vara intressanta eftersom landet har varit innovativt när det gäller policyutveckling. Under 1970- och 1980-talen motiverade förändringarna i kvinnors ställning i samhället införandet av en rad politiska åtgärder med syftet att uppnå en bättre balans mellan kvinnors yrkesliv och familjeliv. Därefter har den offentliga politiken i högre grad fokuserat på män och deras balans mellan familjeliv och yrkesliv.

Den fram tills nyligen rådande situationen med ett relativt högt barnafödande i Sverige och de andra nordiska länderna har ofta kopplats till utformningen av ländernas familje- och socialpolitik och till särdragen i de nordiska välfärdssystemen. Den återhämtning i fruktsamhetstalen som skedde i de nordiska länderna under 1980-talet anses ofta ha samband med införandet och expansionen av olika familjerelaterade politiska åtgärder (Bernhardt 1993; B. Hoem 1993; J. Hoem 2005). Sverige och de andra nordiska länderna har också varit i fokus i senare teoretiska överväganden som sätter förändrade

relationer mellan kvinnor och män i centrum för en utveckling mot ökad familjestabilitet och högre nivåer på barnafödandet (McDonald 2000a,b; Goldscheider, Bernhardt och Lappegård 2015; Esping-Andersen och Billari 2015).

I familjepolitiska sammanhang gäller att den svenska politiken aldrig motiverats med en specifik önskan om att uppmuntra till ett ökat barnafödande, utan i stället syftat till att underlätta kvinnors anknytning till arbetsmarknaden och att främja en ökad jämställdhet mellan kvinnor och män. Politiken har uttryckligen varit inriktad på individer och inte på familjer, vilket underlättat för olika personer att utforma sina familje- och försörjningskarriärer utan att begränsas alltför mycket av institutionella förhållanden eller beroenden av andra individer. En relativt hög nivå på barnafödandet har kunnat ses som en biprodukt av den politiken. Svenska myndigheter har ändå oroats när fruktsamhetstalen under 1900-talet i olika omgångar sjunkit till nivåer som är betydligt lägre än de som motsvaras av vad unga vuxna i olika enkätundersökningar säger sig eftersträva. Detta har lett till utredningar och rapporter om barnafödandet under tidigare perioder med minskande fruktsamhet. Makarna Myrdal var föregångare med en sådan utredning med sina förslag på genomgripande familjepolitiska reformer i samband med 1930-talets depression och låga nivåer på barnafödandet under den tiden. En liknande situation uppstod under slutet av 1970-talet. I samband med 1990-talets nedgång i barnafödandet sammanställde Socialdepartementet (2001) en rapport med titeln Barnafödandet i fokus: Från befolkningspolitik till ett barnvänligt samhälle. Den rapporten gav en gedigen överblick av den då gällande demografiska utvecklingen och strukturerna i barnafödandet i Sverige.

De svenska fruktsamhetstrenderna har i tidigare forskning beskrivits med hjälp av analyser av svenska registerdata där de anonymiserade livsförloppen av samtliga individer i den svenska befolkningen kan följas över tid. De svenska och nordiska befolkningsregistren utgör därmed en unik resurs för demografisk forskning (Stenbeck m.fl. 2013; Andersson, Monti och Kolk 2023). I olika studier kan utvecklingen av benägenheten för barnlösa personer att bli förälder, utvecklingen av ett barnsföräldrars benägenhet att skaffa ett andra barn, och utvecklingen för personer med två eller fler barn att skaffa ytterligare barn analyseras. Detta görs med hjälp av multivariata statistiska analyser där man även kan

studera hur olika socioekonomiska och familjerelaterade bakgrundsfaktorer relaterar till benägenheten att skaffa barn av olika födselordningar. Olika individuella och kontextuella faktorer har olika inverkan på benägenheten att skaffa barn av olika födselordningar. Tidigare studier har visat en kontinuerlig senareläggning av förstabarnsfruktsamheten i Sverige sedan 1960-talets mitt och en utveckling mot kortare födselintervall för högre födselordningar under 1980-talet (Andersson 1999, med en senare uppdatering av Andersson och Kolk 2015). Många av trenderna sammanfaller med liknande trender i de övriga nordiska länderna (Andersson 2002; 2004a) men svängningarna i fruktsamhetstalen har varit starkare i Sverige än i de andra länderna och utvecklingen mot kortare födselintervall under 1980-talet var unik för vårt land. Den senare utvecklingen kan kopplas till de förändringar som genomfördes i föräldraförsäkringen under det årtiondet (J. Hoem 1993; Andersson, Hoem och Duvander 2006, se också Miranda 2020).

Som tidigare påpekats har de fluktuerande periodmässiga fruktsamhetstalen fram till nu korresponderat med en underliggande stabilitet i det antal barn olika årgångar av kvinnor och män fått när de nått slutet av sina fruktsamma livsförlopp: Andersson m.fl. (2009) och Jalovaara m.fl. (2019) ger en överblick av strukturen i kohortfruktsamheten i Sverige och de övriga nordiska länderna. Studierna visar att slutresultatet i form av barnlöshet och genomsnittligt antal födda barn ser väldigt likartat ut för olika socioekonomiska grupper i de nordiska länderna, även om den allt mindre gruppen av kvinnor och män med väldigt låg utbildning utmärker sig med högre barnlöshet än andra grupper (Jalovaara m.fl. 2019). Mönstren med stora likheter i barnlöshet och antal födda barn mellan utbildningsgrupper av kvinnor och män är helt unika för den nordiska regionen. Högutbildade kvinnor och män skaffar i regel barn i högre åldrar än de med lägre utbildning men slutresultatet blir ändå detsamma. Mönstren ger en tydlig indikation om att det är lättare att kombinera en yrkeskarriär med familjekarriärer än vad det är i andra kontexter.

Tidigare studier visar också att en etablering på arbetsmarknaden med stabil försörjning är starkt positivt relaterat till såväl mäns som kvinnors benägenhet att bli föräldrar och tidpunkten för när sådana livscykelhändelser sker (Andersson 2000; B. Hoem 2000). Detta

understryker att svenska familjer bygger sin välfärd på sin egen försörjning och att det inte finns någon större motsättning mellan kvinnors och mäns familje- och yrkesliv. Ett system med generös föräldraförsäkring och väl utbyggd barnomsorg underlättar naturligtvis detta förhållande (Neyer och Andersson 2008). Samtidigt leder det positiva sambandet mellan inkomster och tidpunkten för familjebildning att barnafödandet har tenderat att samvariera med den ekonomiska konjunkturen. Detta samband var tydligast under den ekonomiska kris som inträffade under 1990-talet (Andersson 2000) och den återhämtning i fruktsamhetstalen som skedde under 00-talet. Under tiden sedan 2010 har dock sambandet mellan ekonomisk konjunktur och barnafödande upphört att existera.

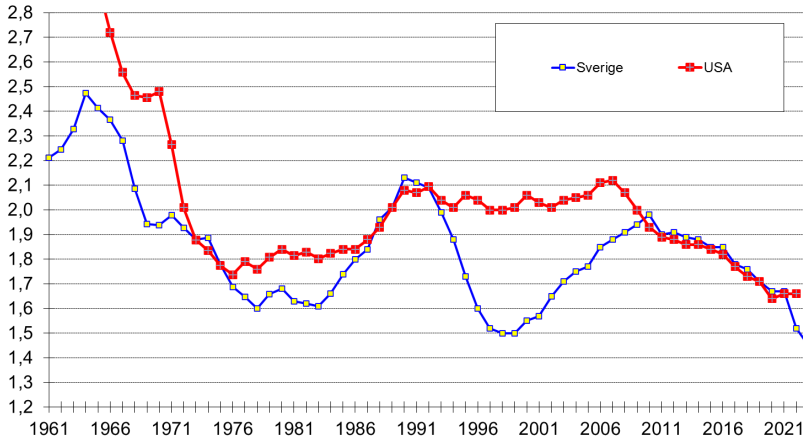
Intressant i sammanhanget är också att sambandet mellan ekonomisk försörjning och barnafödande är väldigt likartat för personer som fötts i Sverige och de som invandrat hit (Andersson och Scott 2005, 2007; Lundström och Andersson 2012). Utrikesfödda har något förhöjda nivåer på barnafödandet i direkt samband med flytten till ett nytt land (Andersson 2004b) men uppvisar därefter en anmärkningsvärd likhet i nivåerna på och strukturerna i de födselordningsspecifika fruktsamhetstalen. Barnafödandet för den så kallade andra generationen av invånare med en utrikes bakgrund via sina föräldrar är något lägre än för den övriga sverigefödda befolkningen (Andersson, Persson och Obućina 2017).

4 Nya trender i barnafödandet

Det senaste intresset för trenderna i barnafödande motiveras av att fruktsamhetstalen utan någon uppenbar anledning inledde en nedåtgående trend kring år 2010 och har fortsatt att falla under ett drygt årtionde sedan dess. Detta gäller för Sverige och de övriga nordiska länderna, trots att det inte skett några strukturella förändringar i den nordiska regionen i form av försämrad ekonomisk konjunktur, försämrad familjepolitik eller minskad jämlikhet mellan kvinnor och män under den tidsperiod som fruktsamhetsnedgången skett. Nedgången i fruktsamhetstal är också väl synkroniserad med liknande nedgångar i de flesta andra moderna länder, med start i utvecklingen kring år 2010 och en accelererande negativ trend från år 2016. I nedanstående figur visas hur utvecklingen av de summerade fruktsamhetstalen i Sverige är synkroniserad med den i USA (figur 3). De underliggande strukturerna för mönstren i barnafödandet i de två länderna ser helt olika ut, men den nedåtgående trenden är densamma. Samma trender gäller för andra länder i Nord- och Sydamerika, Europa och Asien. Fruktsamhetstalen minskar även i Afrika söder om Sahara men där kan nedgången kopplas till en mer långsiktig utveckling i samband med att den regionen går igenom sin demografiska transition från en situation med hög fruktsamhet och dödlighet till en situation med lägre dödlighet och lägre nivåer på fruktsamhetstalen. Det finns fortfarande stora skillnader i nivåerna på fruktsamhetstalen mellan olika länder, som ofta kan förklaras med olika strukturella faktorer. Men den nu pågående nedåtgående trenden ser väldigt likartad ut i ett flertal länder. Ett stort antal länder har nyligen noterat nivåer på

de summerade fruktsamhetstalen som är de lägsta som någonsin noterats. Detta gäller även för Sverige.

Figur 3. Summerade fruktsamhetstal, Sverige och USA

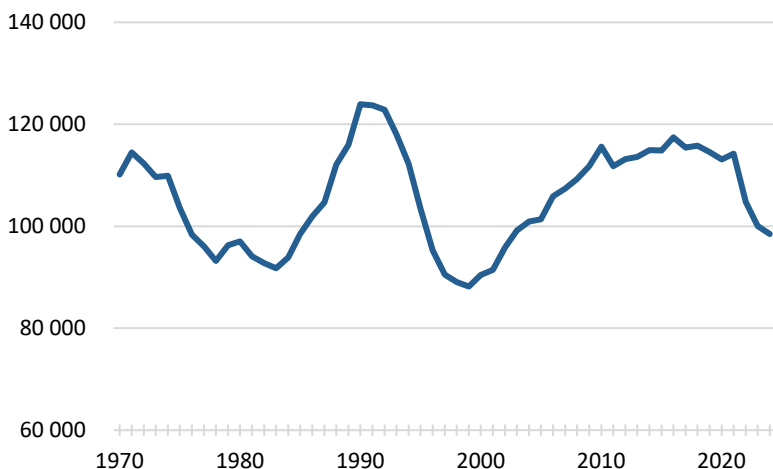

Källa: Human Fertility Database

De nedåtgående trenderna i fruktsamhetstalen har fått stor uppmärksamhet i våra grannländer Norge och Finland, men i Sverige dröjde det ända till 2022 innan fenomenet kom att uppmärksammas på bred front. De som forskat om barnafödande och fruktsamhet och de som noterat att tidigare befolkningsprognoser systematiskt överskattat antalet födda barn under perioden 2010–2020 har naturligtvis noterat att en ny utveckling varit på gång, men det var inte förrän det blev en tydlig nedgång i antalet födda barn som fenomenet kom att uppmärksammas brett. Helt plötsligt var fenomenet som brist på barnmorskor som bortblåsta och kommuner och regioner fick i stället börja planera för verksamheter med färre antal barn i omsorg och utbildning än vad som tidigare varit fallet. Figur 4 visar utvecklingen av antalet födda barn i Sverige under perioden 1970–2025. Att antalet födda barn under en period med fallande åldersspecifika fruktsamhetstal under åren 2010–2020 inte minskade beror på att de stora kohorter som föddes under slutet av 1980-talet och början av 1990-talet då kom in i de åldrar där man har som största sannolikhet att skaffa barn. Två demografiska trender

tog helt enkelt ut varandra, en med en förändrad ålderssammansättning och en med förändrade fruktsamhetsal.

Figur 4. Antal födda barn i Sverige, 1970–2025

Källa: Statistiska centralbyrån (SCB)

Bland demografer fanns det sedan en tid tillbaka en insikt om att en ny och ganska oväntad utveckling faktiskt var under uppsegling. Andersson och Kolk (2015) var först ut med att uppmärksamma att ett trendbrott verkade ha inträffat i fruktsamhetstalen under 2010 men det dröjde ändå fram till tiden efter 2016 som man insåg att de nuvarande trenderna inte utgjorde någon tillfällig svängning och att det behövdes helt ny forskning för att förstå hur strukturen bakom de nya trenderna ter sig. Under slutet av 2010-talet organiserade därför forskare vid Stockholms universitet en grupp demografer från samtliga de fem nordiska länderna för att studera hur fruktsamhetstalen förändrats i den nordiska regionen under 2010-talet (Comolli m.fl. 2021). Man tog sin utgångspunkt i att nedgången i fruktsamhetstalen initierats i direkt samband med den globala ekonomiska kris som inträffade under 2008–2009. Studiens upplägg gick ut på att studera hur de födselordningsspecifika fruktsamhetstalen för olika ålders- och utbildningsgrupper utvecklades i spåren av den krisen i jämförelse med hur fruktsamhetstalen utvecklades i spåren av 1990-talets tidigare

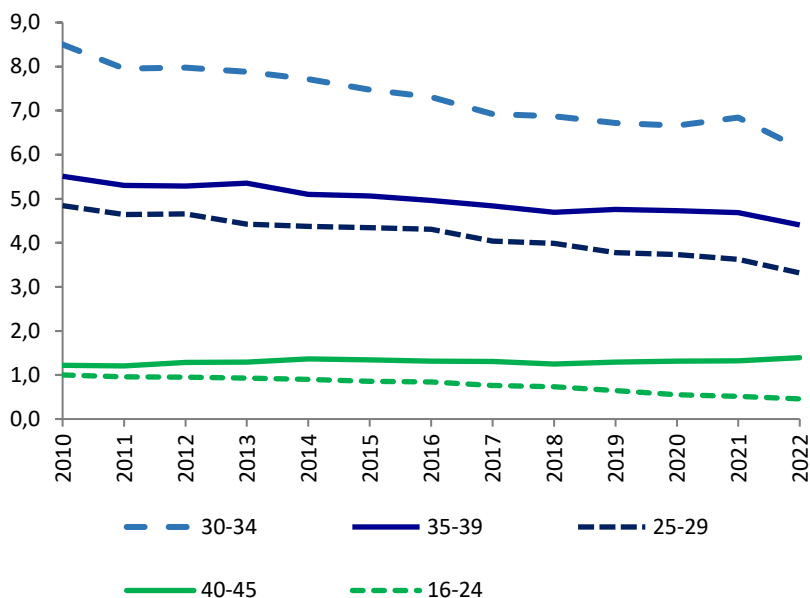
ekonomiska kris. Ekonomiska förklaringsmodeller utgör ofta en första ingång till studier om förändrade beteenden men titeln på studien, *Beyond the Economic Gaze: Childbearing during and after recessions in the Nordic countries*, signalerar att en av dess slutsatser är att ekonomiska förklaringar till 2010-talets fruktsamhetsnedgång inte leder så långt. Den ekonomiska krisen under 2008–2009 var kortvarig och den ekonomiska återhämtningen under 2010-talet var därefter väldigt robust. Situationen under 1990-talet såg annorlunda ut, men förhållandena såg då också mer olikartade ut i de olika länderna. En viktig slutsats av studien var att trenderna i barnafödandet pekade i lite olika riktningar i de fem studerade länderna under 1990-talet, med större utrymme för inverkan av olika nationella faktorer. Under 2010-talet såg utvecklingen i stället mer likartad ut, med mindre inverkan av olika nationella faktorer än vad som var fallet under 1990-talet.

Sofi Ohlsson-Wijk och Gunnar Andersson (2022) ger en mer djupgående beskrivning av strukturerna i nedgången av de svenska fruktsamhetstalen under 2010-talet. De visar att nedgången uteslutande hänför sig till minskande förstabarnsfruktsamhetstal, dvs i benägenheten för kvinnor och män att bli föräldrar. För de som blivit föräldrar har det inte varit några märkbara förändringar i de åldersstandardiserade fruktsamhetstalen för högre födselordningar. Beslut om att skaffa barn nummer två och tre har med andra ord inte förändrats. Nedgången i summerad fruktsamhet beror alltså inte på någon generell nedgång i viljan att skaffa fler barn, det är i det första steget av fruktsamhetskarriären som det har börjat att gå mer trögt än tidigare.

Ett anmärkningsvärt förhållande är att nedgången i förstabarnsfruktsamhet kan noteras i de flesta åldersgrupper av barnlösa kvinnor och män. Till skillnad mot 1990-talet rör det sig alltså inte enbart om en senareläggning av barnafödandet med nedgångar i fruktsamhetstalen bland de yngre utan en mer generell utveckling mot en minskad benägenhet att bli förälder. Figur 5 visar den utvecklingen, med uppdaterade data från en studie av Ohlsson-Wijk och Andersson som publicerades under 2025. En nordisk studie av den finländska demografen Julia Hellstrand med kollegor (2021) visar att nedgången i förstabarnsfruktsamhetstal bland kvinnor som är 30 år och äldre kommer att leda till en högre andel slutligt barnlösa bland de kvinnor och män som nu befinner sig i

fertila åldrar. De kommer inte att på samma sätt som tidigare att kunna komma i kapp med en iscensättning av de uteblivna föräldraskap som inte kom till stånd under 2010-talet.

Figur 5. Relativa förstabarnsfruktsamhetstal i olika åldersgrupper, 2010–2022

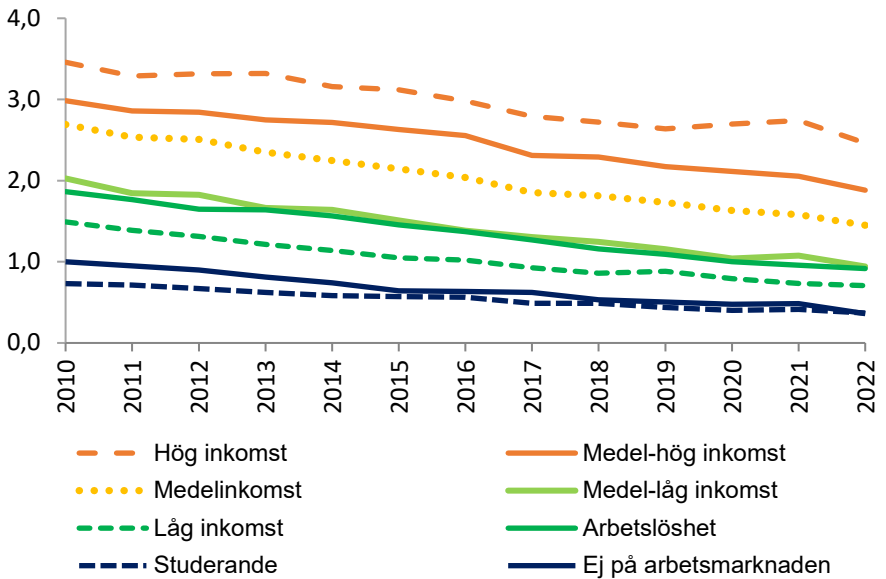

Källa: Ohlsson-Wijk och Andersson (2025). X-axeln visar relativa risker, som är ett statistiskt mått som visar på skillnaden i intensiteten att bli förälder mellan barnlösa kvinnor i olika åldersgrupper och kalenderår.

En annan anmärkningsvärd faktor är att nedgången varit så likartad för olika socio-demografiska grupper av kvinnor och män i befolkningen. Figur 6 visar till exempel att benägenheten att bli förälder har minskat bland såväl höginkomsttagare som låginkomsttagare. Figuren avser kvinnor men mönstren är närapå identiska om man i stället studerar dem med utgångspunkt från män och deras arbetsmarknadsanknytning. Samma likheter uppstår om man studerar trenderna efter utrikes bakgrund eller bostadsort i Sverige. Det senare sambandet är kanske extra anmärkningsvärt eftersom man skulle kunna tänka sig att ökande svårigheter att komma in på bostadsmarknaden skulle leda till ökade skillnader mellan de som är bosatta i storstäder och de som är bosatta i mindre

orter. I stället noteras en anmärkningsvärd likhet i förändringarna över tid i benägenheten att bli förälder mellan olika grupper och olika områden i Sverige. Det verkar inte så mycket som att det är lokala kontextuella faktorer som påverkar utvecklingen. Ohlsson-Wijk och Andersson påpekar att det rimligen är mer globala förändringsfaktorer som är i rörelse, som har en förvånansvärt likartad inverkan på kvinnor och män i olika länder såväl som på kvinnor och män inom ett och samma land.

Figur 6. Relativa förstabarnsfruktsamhetstal i grupper av kvinnor med olika grad av arbetsmarknadsanknytning, 2010–2022

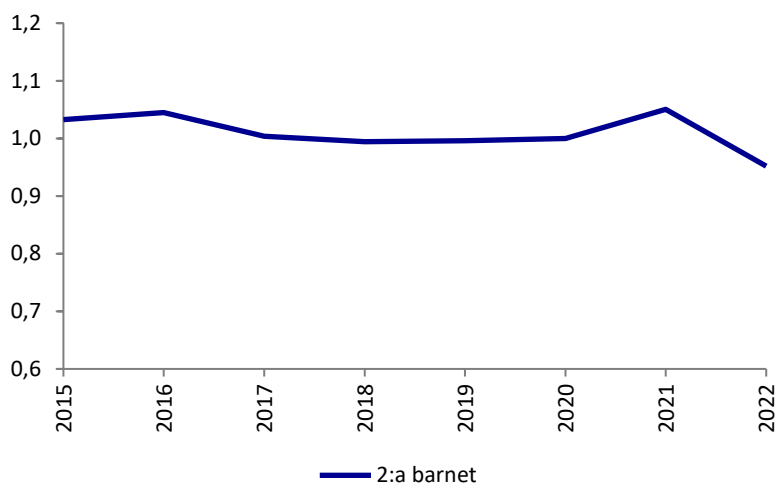

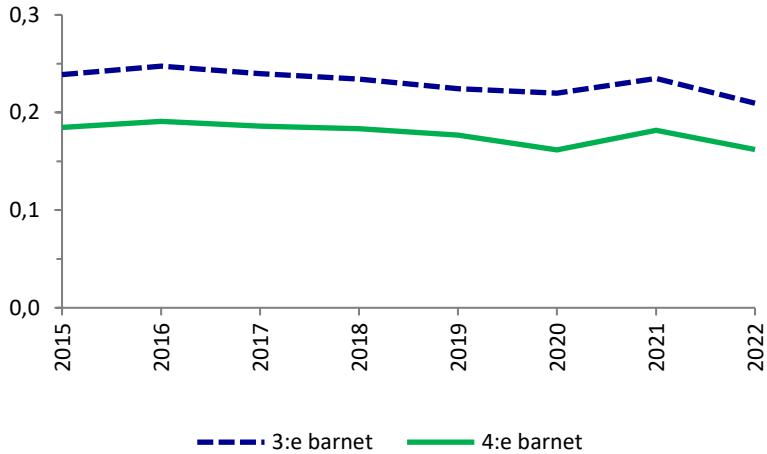
Källa: Ohlsson-Wijk och Andersson (2025). X-axeln visar relativa risker, som är ett statistiskt mått som visar på skillnaden i intensiteten att bli förälder mellan barnlösa kvinnor i olika socioekonomiska grupper och kalenderår.

Under 2020–2021 inträffade en global pandemi som fick en rad långtgående konsekvenser för levnadsförhållandena i olika delar världen. Till viss del hade de förändrade levnadsförhållandena även en inverkan på födseltalen i de olika länderna. I Figur 5 kan vi se att pandemin inte hade någon större inverkan på den långsiktiga trenden av minskande förstabarnsfruktsamhetstal i Sverige. Däremot medförde pandemin en mindre uppgång i benägenheten att skaffa redan planerade barn av högre födselordningar. I samband med olika

grader av rekommenderat hemarbete kunde det för vissa grupper vara logiskt att skaffa ett barn nummer två eller tre när man ändå hade mer tid för det. Figur 7 visar att fruktsamhetstalen för de som redan var föräldrar ökade något under 2021 för att därefter återgå till samma nivå som gällde före pandemin. En jämförande studie av Bujard och Andersson (2024) visar hur start och avslut av pandemiförhållandena förhöll sig till de månadsvisa förändringarna av summerad fruktsamhet i Sverige och Tyskland.

Figur 7. Relativa andra-, tredje- och fjärdebarnsfruktsamhetstal, 2010–2022

Källa: Ohlsson-Wijk och Andersson (2025). X-axeln visar relativa risker, som är ett statistiskt mått som visar på skillnaden i intensiteten för ett-, två- och trebarnsföräldrar att skaffa ytterligare barn i olika kalenderår.

Nästa steg i forskningsarbetet kring den minskande benägenheten att bli förälder fokuserade på frågan om den nya trenden beror på minskad parbildning eller om den är orsakad av förändrade beteenden bland kvinnor och män som redan bildat par. Man skulle mycket väl kunna tänka sig att ökande skillnader i utbildningsnivå mellan kvinnor och män och förändrade livsinställningar och olikheter i politisk åskådning skulle utgöra ett ökat hinder för män och kvinnor att bilda par. En studie av Julia Hellstrand med Jessica Nisén och Mikko Myrskylä (2022) med analyser av registerdata från Finland fann att fruktsamhetsnedgången i det finska sammanhanget inte berodde särskilt mycket på minskad parbildning utan framför allt på en minskad benägenhet bland kvinnor och män som redan flyttat samman som par att ta nästa steg och bli föräldrar. Med inspiration av den finska studien genomförde Stefano Cantalini, Sofi Ohlsson-Wijk och Gunnar Andersson (2024) en studie baserad på svenska registerdata för att undersöka hur trenderna i nya samboenden och äktenskap kan ha samvarierat med trenderna i minskat barnafödande. Möjligheterna att analysera mönster i samboenden i Sverige är ganska nya eftersom svenska registerdata tidigare inte haft tillräcklig information om sådana förhållanden. Med etableringen av

ett lägenhetsregister under 2011-2012 och folkbokföring i unika lägenheter så blev detta möjligt: ändringen gjordes framför allt för att underlätta produktionen av registerbaserade folkräkningsdata från Sverige (Andersson, Monti och Kolk 2023).

Den nya studien visade att det under perioden med minskande förstabarnsfruktsamhetstal inte förekommit någon märkbar nedgång i benägenheten att flytta samman och bilda nya par. Unga män och kvinnor flyttar faktiskt samman i samma utsträckning som tidigare men de går inte vidare i familjebyggandet på samma sätt som tidigare genom att bli föräldrar. Studien visar även på en tydlig nedgång i benägenheten att gifta sig under den studerade tidsperioden. Nedgången i äktenskapstal är en egen utveckling som inte helt ut kan förklaras med att färre personer blir föräldrar: nedgången observeras både bland barnlösa individer och de som redan blivit föräldrar. Sammanfattningsvis visar den forskning som bygger på analyser av svenska registerdata att de beteendeförändringar som orsakat de fallande fruktsamhetstalen kan hänföras till nya beteenden bland barnlösa sammanboende kvinnor och män. I allt högre utsträckning drar sig dessa personer från att göra mer långsiktiga åtaganden som att bli förälder eller att binda sig genom att ingå äktenskap.

5 Inverkan av subjektiva förändringsfaktorer

Den registerbaserade forskningen visar att nedgången i fruktsamhetstal ser väldigt likartad ut för olika sociodemografiska grupper av barnlösa kvinnor och män och att det förändrade beteendet inte kan kopplas till strukturella faktorer såsom ekonomiska resurser eller geografisk bakgrund. För att gå vidare i forskningsarbetet insåg nordiska demografer att det även behövs andra typer av data som kan ge information om mer subjektiva inställningar till familjerelaterade förhållanden än de som kan studeras med hjälp av registerdata. Sverige och Norge hade redan tidigare deltagit i ett europeiskt surveydataprogram med insamling av den typen av data: The Generations and Gender Programme (för mer information om GGP, se www.ggp-i.org; Gauthier m.fl. 2025). I Sverige organiserades till exempel en Generations and Gender Survey under 2012. För att motivera ökat nordiskt deltagande i surveyprogrammet organiserade nordiska demografer ett antal sammankomster där man bland annat utarbetade nya moduler av surveyfrågor som kan ge nya insikter om de nu aktuella familjerelaterade beteendena (Andersson, Dahlberg och Neyer 2020). Man tänker sig att globala osäkerhetsfaktorer bör vara av intresse i sammanhanget och i de Generations and Gender Surveys som därefter organiserats i samtliga nordiska länder ingår en modul där man till exempel kan koppla information om planer på att skaffa barn till i vilken grad man oroar sig för olika osäkerhetsfaktorer i vår omvärld. Att bli förälder är ett framtidsorienterat livsodnande projekt och det är rimligt att tänka sig att en mörk syn på framtiden bör vara relaterat till en minskad vilja att bli förälder. Det har inte rått någon brist på orosfaktorer under den tioårsperiod som

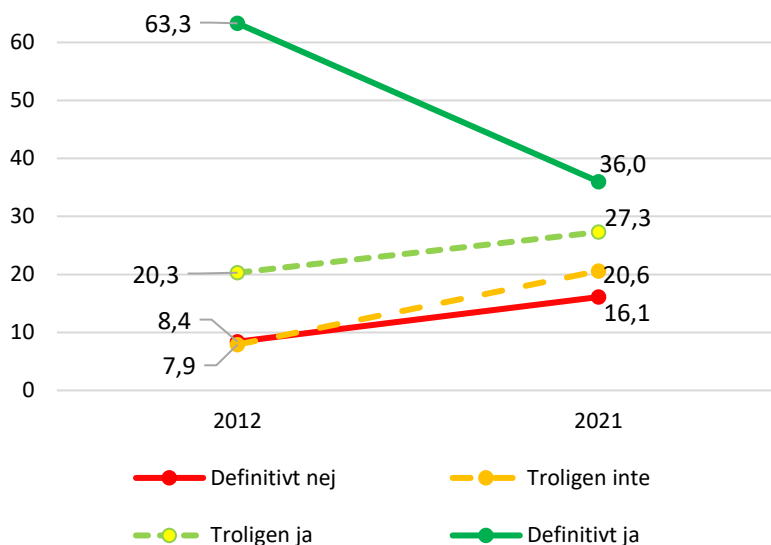
fruktsamhetstalen minskat och på senare tid har nya faktorer såsom krig, pandemier och inflation tillkommit.

I Sverige organiserade demograferna på Stockholms universitet en ny Generations and Gender Survey under 2021 (Andersson, Dahlberg och Neyer 2021; Neyer, Andersson och Dahlberg 2024). Sveriges GGS innehöll då även nya moduler med frågor om tillit till samhällsinstitutioner (Gortfelder, Neyer och Andersson 2024) och om intensivt föräldraskap (Mollborn och Billingsley 2025) med information om två andra samhällsfenomen som skulle kunna tänkas vara relaterade till viljan att bli förälder. Analyser av insamlade surveydata visar att de barnlösa personer som oroar sig över ett större antal omvärldsfaktorer än vad andra gör har en något lägre sannolikhet att planera att bli förälder (Neyer m.fl. 2022). Det finns dock ingen enskild omvärldsfaktor, som till exempel oro för klimatförändringar som har större betydelse i sammanhanget än vad andra faktorer har. I framtida forskning kommer man kunna följa upp i vilken mån olika subjektiva inställningar av undersökningspersonerna vid intervjutillfället kan relateras till om de skaffat barn under åren efter att datainsamlingen skett.

Eftersom teamet bakom Sveriges Generations and Gender Surveys organiserade en datainsamling under 2012 och ytterligare en insamling under 2021 kan man med hjälp av dessa data även studera hur kvinnors och mäns barnafödandeplaner har förändrats under perioden av fallande fruktsamhetstal. Det är kanske ingen större överraskning att respondenternas planer på att bli förälder och skaffa barn var lägre under 2021 än under 2012 (Lai, Neyer och Andersson 2026), ett resultat som även visas i en norsk studie av hur barnafödandeplanerna förändrats i vårt västra grannland under det senaste årtiondet (Dommermuth, Lyngstad och Aarskaug Wiik 2025). Av särskilt intresse är att följa hur barnafödandeplanerna ser ut bland de samboende kvinnor och män som ännu inte har blivit föräldrar. Data baserade på Sveriges surveyundersökningar visar att ungefär hälften av den gruppen av respondenter fortsatt uppger att de planerar att bli föräldrar under den kommande treårsperioden. Vad som är mer uppseendeväckande är vad som hänt i den återstående gruppen av samboende kvinnor och män som säger att de inte planerar att bli föräldrar inom de närmaste tre åren: Figur 8 visar en dramatisk minskning av de som säger att de definitivt planerar att bli föräldrar någon gång senare i livet och en ökning av

de som känner sig osäkra på om de tänker att skaffa barn senare i livet och de som säger att de överhuvudtaget inte planerar att bli föräldrar.

Figur 8. Barnafödandeplaner bland barnlösa kvinnor och män i ett parförhållande: Andel av de som inte planerar att skaffa barn under de närmaste tre åren som anger att de överhuvudtaget planerar att bli förälder, 2012 och 2021.

Källa: Generations and Gender Surveys 2012 och 2021.

En slutsats av analyserna av barnlösa kvinnors och mäns barnafödandeplaner är att en ökande grupp i befolkningen kan tänka sig ett helt barnfritt liv. Resultaten ger även en indikation om att fruktsamhetstalen och barnafödandet kanske inte kommer att återhämta sig särskilt märkbart under den närmaste framtiden. Vad som kan tänkas ske på lite längre sikt är naturligtvis ännu mer osäkert.

Den hittills bedrivna forskningen visar att det senaste årtiondets nedgång i fruktsamhetstal inte kan förklaras med förändringar i de strukturella faktorer som tidigare varit viktiga för att förklara skillnader i nivåer på barnafödandet mellan olika länder och socioekonomiska grupper. Under inverkan av mer svårfångade

subjektiva faktorer har barnlösa kvinnor och män blivit mindre benägna att bli föräldrar. Det är inte helt klart om det förändrade beteendet beror på upplevda hinder i möjligheterna att skapa ett bra liv som föräldrar eller om det till överhängande del beror på ändrade livsprioriteringar där föräldraskap inte längre spelar samma roll som tidigare. Att sociala medier är en viktig faktor i sammanhanget bör nog stå utom tvivel. Nedgången i fruktsamhetstal hänger tidsmässigt väl samman med expansionen av kommunikation i sådana medier, att förändringarna ser så likartade ut i olika delar av världen bör också hänga samman med att mycket av interaktionerna i sociala medier är rätt likartade oavsett var man bor i världen. Med hjälp av sociala medier sprids både mörka och konfliktstyrda bilder av vår samtid och framtid, samtidigt sprids bilder av ett fantastiskt liv som sällan korresponderar med det alldagliga liv de flesta av oss lever i. I en bok om hur nätdejting påverkar våra relationer argumenterar den svenskfranska sociologen Marie Bergström (2019) för att nätets orealistiska bilder av fantastiska liv gör att man kanske inte vill binda sig i de parförhållanden man för tillfället befinner sig i. Framväxten av sociala medier har också följts av andra samhällsförändringar såsom ökad politisk polarisering, misstro mot vetenskap och en markant ökning av psykisk ohälsa bland de yngre i befolkningen. Det är inte helt enkelt att empiriskt reda ut hur dessa samhällsförändringar hänger samman och hur de möjligen hänger samman med den minskade viljan att bli förälder. Forskningen jobbar vidare med dessa frågor i den mån det finns fortsatta förutsättningar för sådan forskning.

Not: Mycket av den forskning vid Stockholms universitet som beskrivs i den här rapporten har skett med hjälp av finansiering av forskarlöner från Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (FORTE).

Referenser

Andersson, G. (1999). Childbearing trends in Sweden 1961–1997. *European Journal of Population*, 15, 1–24.

Andersson, G. (2000). The impact of labor-force participation on childbearing behavior: Pro-cyclical fertility in Sweden during the 1980s and the 1990s. *European Journal of Population*, 16, 293–333.

Andersson, G. (2002). Fertility developments in Norway and Sweden since the early 1960s. *Demographic Research*, 6(4), 67–86.

Andersson, G. (2004a). Childbearing developments in Denmark, Norway, and Sweden from the 1970s to the 1990s: A comparison. *Demographic Research Special Collection*, 3(7), 155–176.

Andersson, G. (2004b). Childbearing after migration: Fertility patterns of foreign-born women in Sweden. *International Migration Review*, 38(2), 747–775.

Andersson, G., Dahlberg, J., & Neyer, G. (2020). New sub-module on uncertainties and resilience in the Swedish GGS2020. *Technical working paper*. The Hague: Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute.

Andersson, G., Dahlberg, J., & Neyer, G. (2021). A Swedish Generations and Gender Survey 2021: Familjer och vardagsliv i Sverige och Europa. *Stockholm Research Reports in Demography*, 2021:07.

Andersson, G., Hoem, J., & Duvander, A.-Z. (2006). Social differentials in speed-premium effects in childbearing in Sweden. *Demographic Research*, 14(4), 51–70.

Andersson, G., & Kolk, M. (2015). Trends in childbearing, marriage and divorce in Sweden: An update with data up to 2012. *Finnish Yearbook of Population Research*, 2015, 21–30.

Andersson, G., Monti, A., & Kolk, M. (2023). Vem bor här? En ESO-rapport om gamla och nya folkräkningar. *Rapport till Expertgruppen för Studier i Offentlig ekonomi*, 2023:2. Regeringskansliet: Statens offentliga utredningar. ISBN 978-91-525-0550-2.

Andersson, G., Persson, L., & Obućina, O. (2017). Depressed fertility among descendants of immigrants in Sweden. *Demographic Research*, 36(39), 1149–1184.

Andersson, G., Rønsen, M., Knudsen, L., Lappegård, T., Neyer, G., Skrede, K., Teschner, K., & Vikat, A. (2009). Cohort fertility patterns in the Nordic countries. *Demographic Research*, 20(14), 313–352.

Andersson, G., & Scott, K. (2005). Labour-market status and first-time parenthood: The experience of immigrant women in Sweden, 1981–96. *Population Studies*, 59(1), 21–38.

Andersson, G., & Scott, K. (2007). Childbearing dynamics of couples in a universalistic welfare state: The role of labor-market status, country of origin, and gender. *Demographic Research*, 17(30), 897–938.

Bergström, M. (2019). *Kärlekens nya lagar: hur nätdejting förändrar våra relationer*. Stockholm: Fri Tanke.

Bernhardt, E. (1993). Fertility and employment. *European Sociological Review*, 9, 25–42.

Bujard, M., & Andersson, G. (2024). Fertility declines near the end of the COVID-19 pandemic: Evidence of the 2022 birth declines in Germany and Sweden. *European Journal of Population*, 40(1), Article 4.

Cantalini, S., Ohlsson-Wijk, S., & Andersson, G. (2024). Cohabitation and marriage formation in times of fertility decline: The case of Sweden in the twenty-first century. *European Journal of Population*, 40(1), Article 15.

Comolli, C., Neyer, G., Andersson, G., Dommermuth, L., Fallesen, P., Jalovaara, M., Jónsson, A., Kolk, M., & Lappegård, T. (2021). Beyond the economic gaze: Childbearing during and after recessions in the Nordic countries. *European Journal of Population*, 37, 473–520.

Dommermuth, L., Hovde Lyngstad, T., & Aarskaug Wiik, K. (2025). Fertility intentions across five decades in Norway. *Comparative Population Studies*, 50, 129–152.

Esping-Andersen, G., & Billari, F. (2015). Re-theorizing family demographics. *Population and Development Review*, 41(1), 1–31.

Gauthier, A., et al. (2025). The Generations and Gender Survey: A cross-national longitudinal resource. *European Sociological Review*, 41(6), 983–1001.

Goldscheider, F., Bernhardt, E., & Lappegård, T. (2015). The gender revolution: A framework for understanding family and demographic behavior. *Population and Development Review*, 41(2), 207–239.

Gortfelder, M., Neyer, G., & Andersson, G. (2024). Trust and fertility intentions in high-trust Sweden: An exploratory analysis. *Comparative Population Studies*, 49, 297–316.

Hellstrand, J., Nisén, J., Miranda, V., Fallesen, P., Dommermuth, L., & Myrskylä, M. (2021). Not just later, but fewer: Novel trends in cohort fertility in the Nordic countries. *Demography*, 58(4), 1373–1399.

Hellstrand, J., Nisén, J., & Myrskylä, M. (2022). Less partnering, less children, or both? Analysis of the drivers of first birth decline in Finland since 2010. *European Journal of Population*, 38, 191–221.

Hoem, B. (1993). The compatibility of employment and childbearing in contemporary Sweden. *Acta Sociologica*, 36, 101–120.

Hoem, B. (2000). Entry into motherhood in Sweden: The influence of economic factors on the rise and fall in fertility, 1986–1997. *Demographic Research*, 2(4).

Hoem, J.M. (1993). Public policy as the fuel of fertility: Effects of a policy reform on the pace of childbearing in Sweden in the 1980s. *Acta Sociologica*, 36, 19–31.

Hoem, J.M. (2005). Why does Sweden have such high fertility? *Demographic Research*, 13(22), 559–572.

Jalovaara, M., Neyer, G., Andersson, G., Dahlberg, J., Dommermuth, L., Fallesen, P., & Lappegård, T. (2019). Education, gender, and cohort fertility in the Nordic countries. *European Journal of Population*, 35(3), 563–586.

Lai, W., Neyer, G., & Andersson, G. (2026). Not only births, but also intentions: The decline of fertility intentions and increasing uncertainties in Sweden, 2012–2021. *Comparative Population Studies*, under review.

Lundström, K.E., & Andersson, G. (2012). Labor-market status, migrant status, and first childbearing in Sweden. *Demographic Research*, 27(25), 719–742.

McDonald, P. (2000a). Gender equity, social institutions and the future of fertility. *Journal of Population Research*, 17, 1–16.

McDonald, P. (2000b). Gender equity in theories of fertility transition. *Population and Development Review*, 26, 427–439.

Miranda, V. (2020). Recent trends in birth intervals in Sweden: A decline of the speed-premium effect? *European Journal of Population*, 36, 499–510.

Mollborn, S., & Billingsley, S. (2025). Are intensive parenting attitudes internationally generalizable? The case of Sweden. *Journal of Family Issues*, 46(6), 1079–1108.

Neyer, G., & Andersson, G. (2008). Consequences of family policies on childbearing behavior: Effects or artifacts? *Population and Development Review*, 34(4), 699–724.

Neyer, G., Andersson, G., & Dahlberg, J. (2024). The Swedish Generations and Gender Survey 2021: Forerunner of new modules for the Generations and Gender Programme. *Finnish Yearbook of Population Research*, 57, 145–164.

Neyer, G., Andersson, G., Dahlberg, J., Ohlsson Wijk, S., Andersson, L., & Billingsley, S. (2022). Fertility decline, fertility reversal and changing childbearing considerations in Sweden: A turn to subjective imaginations? *Stockholm Research Reports in Demography*, 2022:08.

Ohlsson-Wijk, S., & Andersson, G. (2022). Disentangling the Swedish fertility decline of the 2010s. *Demographic Research*, 47(12), 345–358.

Ohlsson-Wijk, S., & Andersson, G. (2025). Swedish fertility developments before, during and after the Covid-19 pandemic. *European Journal of Population*, 41(19), 1–19.

Ohlsson-Wijk, S., Turunen, J., & Andersson, G. (2020). Family forerunners? An overview of family demographic change in Sweden. In Farris, D., & Bourque, A. (Eds.), *International Handbook on the Demography of Marriage and the Family* (pp. 65–77). International Handbooks of Population 7. Springer Nature Switzerland AG.

Socialdepartementet. (2001). *Barnafödandet i fokus: Från befolkningspolitik till ett barnvänligt samhälle* (DS 2001:57). Stockholm: Fritzes.

Stenbeck, M., Andersson, G., Berglund, A., Bihagen, E., Lagergren, J., de Luna, X., Rignell-Hydbom, A., Ye, W., & Holmström, A. (Eds.). (2013). *Svenska register: En unik resurs för hälsa och välfärd*. SIMSAM-INFRA.

Framtid med barn www.framtidmedbarn.se

Socialdepartementet, 103 33 Stockholm Växel 08-405 10 00 s.framtidmedbarn@regeringskansliet.se

Skrift 2026:2, Framtid med barn.